
átváltozás

SVETOZAR VLAJKOVIĆ

Az imént határoztam el itt, amint zártam az íróasztalomat és dobáltam a fölösleges papírokat a világítóaknába, hogy nem leszek közömbös a Mansil eltűntét illető sugdolózás iránt. Ez az elhatározás lassan és titokban készült, különösen a kora délutáni levertségem perceiben, de ezúttal a szokottnál gyorsabban fogtam a kalapomat, magamra kaptam a felöltőt, felhúztam a vadonatúj ékujjas kesztyűmet, és rohanvást indultam a villamosmegálló felé. Ha késlekedem az indulással, mint rendszerint rosszkedvűen a munkaidő letelte előtt, alighanem másképp alakul minden. De hogy habozás nélkül felkaptam az első járműre, melyen a délután utazik a külvárosba, végre megmozdult bennem a szellemnek az a láthatatlanul tespedő mutatója is.

A szürke polivinil fogantyút markolva a pótkocsi peronján, hazafelé a nyolcórás utazásból, mely hitem szerint mit sem változtatott rajtam: a mutató nyilván magától mozdult ki az egyensúly helyzetéből, a saját törvénye szerint van, esetleg az unalom lendíthette ki, ami korántsem valószínűtlen, tudjuk, hogy a kialudt vulkánok is fel-felfrissítik kővirággal a saját hegylábukat. Sokan utaztak, vacogva, zötyögve, a peronon; ha nem töprengek úgy el a saját helyzetemen, e gyakori, csaknem mindennapi utazások bizonytalan vonatkozásain, azt hittem volna, hogy élő tésztává tapadunk szétválaszthatatlanul abban a bádog burkolatban, mely villamoszöldre van festve, és a zöld állítólag üdítően hat a járókelők szemére.

Végállomás. A sok utas már a befagyott tócsákon topog a Q betűn túl, amit a sín pár kanyarít a zúzmarás fenyérre. Lehetséges, hogy Mansil tudathasadásban szenved? A kopott palánkok, egy-egy megfakult jelszó, rongyos csomagolópapíron, a táblás benzinreklám, a póznán fityegő színházi műsor a város jelenvalóságára vall, és én, közvetlenül azelőtt, hogy lelépek, még mindig nem tudom, milyen igényeket is kellene támasztanom, hogy nyugalمامat megteremtsem, hogyan igazoljak alibit, hogyan térhetnék ki a pocsék hangulat elől, amelyet Mansil eltűnté okozott. Ha

nem vették volna észre, ha nem érintené őket, ha nem ítélnék el minden délután a bűneset okozóját és nem firtatnék folyton az okát és okozatát, egyszerűbb lenne a dolog. De így...

A peron teljesen kiürült. A kocsit veszi a kanyart, a kalauz számolja a papírpénzt: az ő szeme nem révedt útközben a messzeségbe, ő nagyon is vállal és csípővel utazott, vászoncipőjét koptatva, pofaszakállát mozgatva, míg peregtek előtte a jelenségek, mint képernyőn, mint túlméretezett tálcán, melyen annyi minden van, hogy semmi sem láthat jól. A délután gyérülő világa azonban jól kirajzolja ellenzője alatt az intelligens vonásokat. Csak nem Mansil vediette le magáról — hasonló tömegiszonyában — képzelt zubbonyát egy érdemes honpolgár rendjével együtt, és elvonultan most azon töpreng: ne változzon-e át egy teljesen észrevétlen alakká, tulajdon szabású egyenruhában, jelvénytelen sapkában, és ne csináljon-e egy olyan villamost, amihez nem kellene se kalauz, se vezető, se utasok, de még sín se? Megborzongtam egy ilyen átváltozás gondolatától: lehetetlen közömbösnek lenni az emberi sors döntő fordulatai iránt; a jelen esetben — ha jól sejtettem — a lázadó nagyon is tudatosan akarta a rákényszerített névtelenség egyik fajtáját olyanra váltani, amely mindenkorra mentes attól a reménytől, hogy látszólagos sikerekben menedéket találhat.

Egyik utazás végét, a másik kezdetét jelzi a berrenő csengő: át kell hát lépnem az öreg bérház küszöbét, ahol születtem és nevelkedtem. Megpróbálom elképzelni Mansilt, amint érzékeli, közvetlenül a küszöb átlépte előtt, a kilincs hideg homorulatát a tenyerén, miközben teljes súlyát a behajlított, merev fellábjára bizza a lábtörlőn, és minden idegszálával arra ügyel, hogy ne kockáztassa esélyét, ha netán elvonná figyelmét a sok ákombákom, az egykori gyermek kezével rótt irkafirka a szűk folyosó falain, a dróthálóban senyvedő égő, vagy ha pillantást vetne a kapcsolókra, melyeket számtalan kéz érintett, vagy az udvarbeli zajokra figyelne, a morajra a közeli erdőből, a rántás és naftalín tolakodó szagára, az emberi lehelet sejtetőségére, vagy az emeletközi lángokra: esélyét biztosítandó most, először, kihúzott nyakkal és bátran kell megtennie ezt a lépést, és hogyha különösebb megerőltetés és önáltatás nélkül esik túl rajta, a többi már könnyebb lesz, és akkor akár boldog emberként idézhetjük őt magunk elé. Mert hiszen csak ebben az esetben engedhettem a rábeszélésnek, hogy felkutassam őt; csak ilyenként tarthat igényt komoly érdeklődésre. De vajon lehetséges ez? Hiszen becsületben tűnt el; ha értesülesem helyes, épp egy ilyen pillanatban, amikor átlépte a szülőház küszöbét, önként merült alá, hogy győzze az életet, vállalta hát az elkerülhetetlent, minthogy mindenekelőtt azokat kellett felkutatnia, akik erre az útra készítették. Akkor azonban, amikor elfogadott egy új világot, a magános bolyongását, a tulajdon világát, szükségképpen kinosan érezhette magát, azokat hagyta cserben, akiket szeretett, és engem épp ez a szorongás bírt rá arra, hogy még egyszer bele ártsam magam hamisítatlan sorsába. Ösztönösen siettem csatlakozni felkutatására, melyről az a két férfi szólt, akiket nem volt módom megismerni a nagy változások lezajlása óta.

Az elsővel nemegyszer találkoztam mint a paliszander katedra heves szónokával, amint megafonhoz hajolt arccal, a morális fontoskodás túltengő lázában felemelt ujjal beszélt, emlékezetemben azonban annak kapcsán él elevenebben, hogy rendszerint rosszul értettem szónoklatá-

nak értelmét, és ilyenkor a paliszander katedra egyszeriben közönséges asztallá változott, amilyen szalonnát meg vöröshagymát szeletel az ember, a mikrofon hervadt mezei virággal teli vázává, a felfuvalkodott ujj pedig intésül szolgált: alvás alatt ne zajongjanak a gyerekek.

A második viszont legtöbbször gyóntatóként viselkedett. Képes volt órákig beszélni és napokon át hallgatni másokat anélkül, hogy közben megismerkedjenek egymással, nos, ha úgy esett, hogy mégis be kellett mutatnom valakinek — még a gondolatától is borzongtam hazafelé ment a villamoson —, rendszerint azt mondtam: folyton szerepet játszik, mármint a beszélgető társainak báty szerepét, akik bizalommal hallgatják őt a függöny előtt, holott tudják, hogy nincs senki a függöny mögött.

Első és Második különben társbérlok abban a házban, ahol egykor Mansil lakott, s ugyanazon a folyosón tengetik hivatal utáni szabad óráikat, ahol magam is tartózkodni szoktam. Mivel tudtam, hogy el fognak csipni, mi sem természetesebb, hogy ezúttal is azon voltam, hogy elkerüljem az igért találkozást. Már-már benyitottam, amikor dünnögő hangok ütötték meg a fülemet, mintegy baljós előjelként, mikor bekukkantottam a hasadékon.

— Hátrál, alakoskodik, más akar lenni, mint ami — mondta Első, és csak csipegette az asztalról a morzsát.

— Nem vitás. Bár őszintén szólva van valami felemelkedettség abban, ahogy csinálja — mondta Második.

— Nem sokra megy vele — mondta Első, és nedves csillagot sercintett a köveztetre.

— Majd meglátjuk; ha ugyan hajlandó lesz szóba állni velünk.

— Mi mást tehet? Bízd rám: ha kell, kényszeríteni fogjuk. Én nem vállalom a felelősséget, ha ezek után előadja magát valami.

— Igen ám, csak hogy Mansil nincs — mondta Második. — Egyszerűen eltűnt. Ezzel számolnunk kell.

— Én nem vagyok olyan biztos. Fő, hogy állja a beszélgetést, hogy úgy viselkedjék, ahogy elvárjuk tőle. Hovatovább türhetetlen itt a légkör ezen a szenes folyosón. Én ezt nem csinálom tovább. Eleget türtem már!

— Nekem, tudod, szívügyem, hogy felkutassuk őt — mondta Második, és arcáról szomorkás mosoly derengett arrafelé, ahonnan érkeztem.

— Ha annyira odavagytok érte és mialta — mondtam én —, várjatok egy kicsit, amíg megebédelek. Aztán majd meglátjuk, mit tehetünk.

A dünnögés egyszerre megszűnt. Csak a szél morajlott, amint forrt az alkonyodás beszűkült katlanában. Kissé később, fölém hajolva, egyik kezét a vállamon pihentetve, a másik ujjait meg a hajamba túrva, Első csak állt és nézte, mint szeletelem hosszú pengéjű késemmel a szalonnát az üveges börről, majd minden átmenet nélkül megkérdezte:

— Nos, csakugyan csinálunk valamit?

Rendszerint így kezdődtek beszélgetéseink azokban a napokban. Kissé szokatlan az ilyen és hasonló családias hangnem iránt, akár elutasító is lehetett volna. Ezen a folyosón azonban, ahol ebéd idején elkerülhetlenül találkozunk egymással, étkezni, aludni, betegeskedni, sőt mást is lehet csinálni, de elutasító nem lehet az ember, mert akkor hamarosan a feje tetejére állítana mindent a jelenlevők szeszélyes hangulata.

— Majd meglátjuk — mondtam. — Most szalonnázom.

Második meg se szólalt, mióta beléptem. Leült Elsővel és velem szemközt, állát az asztal lapjára horgasztotta, és hallgatott. Szerettem volna

kifürkészni szenvtelennek tetsző pártatlanságát, bár változatlanul úgy véltem, hogy az én pártomon van. Legfeljebb csak azért van ellenem még olyankor is, amikor Első ellen tüzelne, mert biztosabbnak, megállapodottabbnak, és megbízhatóbbnak tartotta őt, mint engem. Csak ül, állát, mint ahogy szokta, az asztalra támasztja, és vigyorog. Számonkora jó ideje így kezdődik a délután: a folyosót tejes világosság tölti be, a számtalan kis ablaküveg megannyi arcát mutatja a napnak, csupán az üvegezett tornácfal keretköze vámol le belőle egy-egy darabot, no meg egy másik keret, melynek rácsai közt sárga foltként gubbaszt a hepehupás síkon a meg-megszólaló kanári. Nem! Nem fogadom el az indítványt! Kivel? Mi végett végül is? Egyszeriben undor fogott el. A ház többi lakója okosabb nálunk: behúzódtak a hideg elől a langyosabb zugolyaikba. Hagyjon békén ez a két alak. Gyötörjenek más. Első azonban másként vélekedett.

- Megígérted, hogy hármasban majd megvitatjuk az ügyet.
- Ám legyen, de előbb hadd fejezzem be az ebédet.
- Nem gondoltad meg? — szólalt meg Második.
- Nem, de most szalonnázom.

Ekkor megöleltek, s én úgy éreztem hamarjában, hogy e penészes oduban rögvest kivirágzanak a rózsák, melyeket oly állhatatos buzgalommal ajnározott álmaiban ez a két jó barát és velük persze magam is. Nem volt szívem elutasítani őket. Éreztem már a villamoson is, a nedves felöltőkből áradó savanykás szagban, hogy bele fogok egyezni végül is, vagy még korábban, amikor zártam az íróasztalomat és dobáltam a fölösleges papirokat a világítóaknába, vagy talán még korábban is, az oktalan találgatások végestelen során, amikor is arról fecsegték, hogy miért változhat meg egy ember, és hogy mit lehetne tenni, hogy olyan legyen megint, mint volt, amilyennek ismerték.

Zavarban voltak: mint annyi más délután, szintelenül, észrevétlenül telhetne el ez is, és lám: most komoly kísértés előtt állnak; máskor sajnálkozással vették tudomásul, valahányszor elérhetetlennek tűnt nekik. Várva várták, titokban, hogy történjék már velük valami, hogy bárcsak beütne már valami váratlan e naftalinszagú hangyaboly közepébe, ahol egymást érik az eltűnt idő csobogói, hogy ne bántaná már szemüket a sok cserép és dézsa az akáciákkal, filodendronokkal, rododendronokkal, orchideákkal, galajokkal és a bibével szaporodó ilyen-olyan virágokkal, bár kitágulna ez a rácsozott tornácfal, hogy beáradna a friss levegő, hogy egy tényleges izgalom következtében ne csak ez a csupasz zsinóron lógó égő lenne az, ami figyelmüket magára vonja, valahányszor meglebben a légáramtól, és végül hogy észre se vennék már azt az unalmas decemberi szelet, mert hiszen az az oka, hogy még nem is havazott a tél beállta óta. Igen, kívánták titokban, csakhogy akkor még nem tudták, hogy hamarosan meg fogják bánni.

Befejeztem az ebédet, megtörültem a késemet, megtapintottam az élet.

— Mansilt keressetek? — kérdeztem.

— Igen, Mansil, téged keresünk. Rólad szeretnénk tárgyalni veled.

Néztem, csak néztem őket: ezek a szelíd, jóra való emberek sohasem fogják megérteni, hogy korántsem kajánságból, még kevésbé felfuvalkodottságból hagytam el őket, azaz hogy el sem hagytam voltaképpen. Hízelt a felszólítás, melyre az ügy tisztázására szánt beszélgetés vágya készítette őket, nekem azonban végképp nem volt kedvem a hízelgésre.

Néztem őket, s aztán szívemig emeltem a kést, és lassan beleengedtem a zakóm szövetébe.

— Igazolásom egyetlen módja e késben rejlik — mondtam. — Ha beljebb nyomom, csak fél centiméternyit, megtaláljátok Mansilt. Ilyen támogatást kívántok hát tőlem?

Hallgattak. Nem hittek nekem. Tudták ugyan, hogy sok mindenre kész vagyok, de véleményük szerint ez mégiscsak túlzás. Vizsga szemekkel meredtek rám. Jó ideig. Vártam, majd csak letesznek feltett szándékukról, de óvatosságnak is kellett lennem: amíg a kést addig ismeretlen helyzetből figyeltem, Első átdobta magát az asztalon, egy ravaszul ügyes mozdulattal akkorát csapott a nyelére, hogy a veszélyes jószág tüstént elővillant, Második meg elhaladtában, csak úgy mellékesen, elkapta a könyökömet, s aztán úgy nekem estek, hogy pillanatok alatt fálnak szorítottak.

— Te örült — szólalt meg Első —, azt hiszed, ilyen könnyen meg fogod úszni? Te aljas...

— Mi ütött belétek? — mondtam. — Ne szorítsatok úgy, beszakad a fal!

— No és?

— Lezuhanunk. Szörnyethalunk.

— Ám szakadjon és zuhanjunk! — mondta Második, és vállon ütött.

— Ti fizetitek meg, ha beszakad.

— Annyi baj legyen — mondta Első, és mellbe vágott.

— Mit akartok velem?

— Ítélezünk.

— Nem bánom, csak eresztek el. Nem szököm meg.

Lazult az eszelős markolás, majd — amikor látták, hogy nem védekezem — vagy félméternyire elhúzódtak tőlem, gyanakvó pillantások közepette, kissé szórakozottan, kissé meglepetten is heves ügybuzgalomukon, s aztán kezdetét vette az ítélet.

II.

Első: Remélem, tudod, mért ítélezünk fölötted, Mansil.

Én: Hagyjátok ezt a hülyeséget, még meglát bennünket valaki.

Első: Az ugyan nem zavarna minket.

Én: Jó nevetségesnek lenni?

Második: Még mindig sért, ha mulatnak rajtad?

Én: Nem, de ülünk asztalhoz. Úgy természetesebb.

Első: Rendben van, leülhetünk, bár nem érdemled meg a könnyítést.

Odamegyünk és leülünk. A megeredt beszélgetés nagyon halk, részint a pillanat bizonyos meghittsége kívánja így, részint a lakókra való tekintet, mert a legkisebb zajongásért is zümmölnek, ha más háborgatja őket.

Én (miután köszörültem egyet a torkomon): Nos, valóban azt hiszitek, hogy joggal ítélezhetted fölöttem?

Első: Mindig is egyetértettünk abban, hogy az emberek csak azért bűnöznek, mert a felelősségre vonás nem követi a bűncselekményt, ha csak nem láthatóan káros és államveszélyes az.

Én: A barátok cserbenhagyása persze nem von szükségképpen büntetést maga után: igaz?

Második: Ha megbüntetünk, legalább meglesz az a kellemes érzésed, hogy nem úszad meg büntetés nélkül... .

Első: És okot szolgáltatunk arra, hogy észre se vegyél bennünket ezután, hogy el is kerülj mindkettőnket, hogy sakkozni se állj le majd velünk.

Én: Nem értlek benneteket. Hiszem nem hagyott cserben benneteket senki.

Második: Emlékezz a korábbi egyezségcinkre, Mansil!

Szünet.

Én: Mit vártok tőlem, hogy mondjak?

Első: Lassan, egyikünknek sem sürgős. Adj egy cigarettát.

Bontatlan dobozt veszek elő, letekerem róla a zárószalagocskát, és megkínálom őket stb.

Második: Nos, beszélj! Mi történt veled?

Én: Semmi különös. Hisz épp az a bökkenő, hogy semmi sem történt velem. Ami megváltozott bennem, az ti vagytok, a ti változásotok.

Második: Ne felejtse el: a szerepek ki vannak osztva. A vádlott te vagy!

Első: A galád, mindig másokat okol...

Beleélte magát a vizsgálóbíró szerepébe.

Én: Korántsem. Én nem ezt mondtam.

Második: Mi másra érthetnénk?

Én: A körülmények változtak meg. Akarva, nem akarva, hozzájuk kellett igazodnom. Ez minden...

Második: Például?

Én: Csak egyet: rám senkinek sincs szüksége többé, nincsenek terveim, szolgálatban is csak azért vagyok, hogy a betevő falatot megkeressem. És ami még súlyosabb: nekem sincs szükségem senkire.

Első: Vakmerő állítás. Magad sem hiszed ezt komolyan.

Én: Ponora az egyetlen kivétel persze. Jól tudjátok, hogy mindig is magánosan éltem.

Második: És mi? És a többiek mind?

Én: A többiek... szétszóródtak. Ti ezt éppoly jól tudjátok, mint én. Ti? Ketten? Olykor kellemes ugyan a társaságtok, de ha úgy érzem, máshoz van kedvem, ott hagylak benneteket és megyek.

Első: És hova?

Én: Csatangolni. Hisz tudjátok...

Szünet.

Első: Azt hiszed tehát, hogy nincs rád szükségünk?

Én: Ne áltassuk egymást.

Második: Te beteg vagy.



MAURITS FERENC, 1971.

„CIRKUSZ”

Én: Nem hinném.

Első: Valamikor pedig tehetséges voltál. Sokat vártunk tőled.

Én: Nem segíthetek rajtatok... Mások lehettek azok, akik sokat vártak egymástól. Nem gondoljátok? Gondoljatok csak bele: tudtunk volna mi valamikor így, ilyen nyugodtan beszélgetni hármásban, ha úgy érezzük, hogy sérelem ért valakit valaki részéről? Aligha. Azt eldöngettük volna, de másnap azért velünk volt megint.

Első: Biztos vagy te abban, hogy nem fogunk eldöngetni? Ha továbbra is ilyen megátalkodottan provokálsz, elverünk.

Én: Ezt nem gondoltam. Különb... nem félek tőletek.

Második: Hadd békén. Rég nem beszélgettünk már így hármásban.

Első (fölsorrtyan): Nem őszinte!

Én: Nem vagyok őszinte? Lehet. Ki tudja, mi történt velünk voltaképpen? Meg az emberekkel körülöttünk. Meg a várossal? Benyomások, benyomások, de sehol semmi bizonyíték.

Második: Hagyjuk a benyomásokat. Inkább azt mondd meg, miért nem sakkozol velünk mostanában. Mért nem vagy hozzánk bizalmas, mint korábban voltál?

Én: Felnőt lettem.

Első: Látom: első könyved után elmentél üzembe dolgozni.

Én: Az a könyv, meggyőződésem szerint, nem oldott meg semmit.

Első (köp egyet): Hülyeség! És mit old meg most a munkád abban a csirizgyárban?

Én: Így könnyebb.

Első: Meddig járatod még itt velünk a bolondját? Nincs benned semmi szorongás, amikor ilyeneket mondasz?

Én: Ez az egyetlen komoly kérdés, amit nekemszegeztek.

Második: Ez magyarázatra szorul, nem gondolod? Hadd halljuk! Ne várd, hogy harapófogóval szedjük ki belőled a szót!

Én: Nem tudok magyarázatot adni. Még magamnak sem. Mármint a szorongásomat illetően. Igyekszem, de nem és nem sikerül.

Első: Próbáld meg: nekünk talán könnyebb lesz megmagyaráznod.

Én: Legfeljebb csak utalhatok... Valamikor ugye hittél hittétek, hogy vannak szigetei a boldogságnak?

Második: Igen, és?

Én: És persze abban ringattatok magatokat, hogy egyszer majd választottak lesztek és eljuttok azokra a szigetekre. Mi több: ti azok közül valók vagytok, akik fázadozástól sem kímélik magukat, csakhogy eljussanak.

Első: Kezdetnek nem rossz, de gyorsabban...

Én: De később, a heves küzdelem során, az idegtépő hajszában rádőbentetek, hogy schasem fogtok eljutni azokra a szigetekre. Mert hiszen nincsenek is. Kárpótlásul aztán a saját tulajdon szigetetekké váltatok, csak töletek függött, hogy beéritek-e ezzel a kárpótlással, illetve cserével. Ami engem illet, én nem siratom azokat a pálmás, elvarázsolt tájakat, az ifjonti képzelet eldorádóját.

Második (türelmetlenül): És a szorongás?

Én: A szorongás? A szorongás, az úgy jelentkezik, mint a régi éned visszfénye, azé, aki voltál, mielőtt vagy, teljes tudatában a beállt változásoknak, visszatévedtél a magad kis sivatagába, a tulajdon kis szigetre...

Első: Igazán nem gondoltam, hogy ennyi sületlenséget fogok itt hal-
lani. Már bánom is, hogy belekezdünk.

Én: Nem segíthetek rajtad.

Második (*megdühödik és élesen*): És a tehetség? Mit kezdünk
vele?

Én: Hagyjuk: a tehetség, ha sivár talajra talál, csak kallódik, amíg el
nem pusztul. Hanem engedjétek meg, hogy most én kérdezzek. Mondjá-
tok, mért vettétek le kezeteiket — mindketten — arról, amit egykor
hittel kezdtetek? Mi az? Mért hallgattok? Te, Kliment, mért hagytad
abba a műegyetemi tanulmányaidat, hogy benzinállomáson vállalj mun-
kát?

Első lehorgasztja a fejét.

És te, Olivér, mért mentél el régészoklevéllel szedőnek?

Második lehorgasztja a fejét.

Nincs okosabb dolgok, mint hogy nap nap után lessetek és fürkész-
szetek, provokáljatok és a saját bűbánatával gyötörjön ki-ki közületek?
Rendben: ma este még szóba álltam veletek. De holnap? Holnapután?
Mért is állnék kötélnek? Közletek és köztem csak az a különbség, hogy
ti még legyőzötten is valami valószínűtlen vak csodában reménykedtek,
hogy kiment majd benneteket ebből az avatag bérházból, amit rajongva
szerettetek egykor; nektek szükségeket van a nyomorultakra, hogy mel-
lettük mégiscsak jobban érzitek magatokat! Ezért is nem maradok szí-
vesen veletek! Nem akarom, hogy végképp kiábránduljak belőletek,
hogy úgy megutáljalak benneteket, hogy aztán még azt is letagadom,
hogy valamikor ismertük egymást. Okuljatok, és tanuljatok bölcses-
séget a gazdag élettől a fukar körülmények között: ebben rejlik a titok,
és nem abban, ha minden eszközötök megvan és rendelkezésetekre az
egész éjszaka!

Első: Elég! Nem azért hívtunk, hogy prédikálj itt nekünk!

Második (*halkan*): Mi provokáltuk őt, Kliment.

Én: Ha úgy tetszik: most megverekedhetünk.

Szünet. Maradnak.

Első: Inkább sétáljunk egyet. Fáj a fejem.

Második: Velünk tartasz, Mansil?

Én: Elmehetünk...

Mint mindig: néma szótlansul hagyják el a folyosót.

III.

Bár nem szívesen fogadtam el az indítványt, a séta jótékony hatású-
nak bizonyult: amint távolodtunk a bérház ormótlan árnyékától az éles,
szennyezetlen levegőn és a sétányon ballagva, mind közelebb és közc-
lebb értünk a magaslathoz, ahonnan szép kilátás tárul néha, már nem is

gondoltam többé Mansil eltüntére. Hogy is gondoltam volna: előttünk és alattunk lángok hunyorogtak a messzeségben, fehér és sárga fények és a fekete vonal mentén a füzérnyi vörösön fel-felizzó fényforrások: mindez olyan volt, mint apró kis küszöbök egy óriás gitár nyakán, melyen az imént hagyták abba a pengetést, de az utolsó akkordok még benne zsonganak és ide szüremlik az égbolt burája alatt. A város! Igen, a város az a zsongó gúlár, az a pettyesen pihegő, meg-megmorajló láng-sörényű állat, amely rég nem volt ilyen jelenvaló, ilyen telt, és a távolsághoz képest ilyen óriási, ilyen meghatóan üres és megfoghatatlan, a város, az a kettévált óriásszendvics, ahonnan mintegy látongó szakadékból világol felénk a fények csillagzata, fölötte lebegő ködhomály, alatta a fagyosan feszülő talaj, melynek poremén veszteglünk néma szótlanul. Optikai csalódás? Délibáb csupán? Vagy valóban olyan meleg és szívünkhöz hajolt, amilyen? Egy pillanatra úgy tűnik, hogy magunk is részesei vagyunk sugárzó melegségének, valamicske belőlünk is sugárzott annak egyetemes melegébe, mármint a három megrögzött éjszakai virrasztóból, aki most a város fénybóbitáiban gyönyörködik itt, céltalan csatangolása során. Kétségtelenül részese e gyönyörködésnek Mansil is, akire már nem is gondolunk. Nézem hármukat a dombtetőn: vajon mi lesz a megszokott délutáni sakkpartikkal?

De válasz nem jön tűnődő kérdésemre.

DUDÁS Kálmán fordítása